

Arkadiusz PŁOMIŃSKI*

Działalność Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu w latach 1976–1991

Streszczenie

Wojewódzka Federacja Sportu w Sieradzu (WFS) została utworzona 5 czerwca 1976 r. Członkami – założycielami WFS byli przedstawiciele 15 klubów sportowych z województwa sieradzkiego. Podstawą prawną działalności stowarzyszenie był statut uchwalony przez zebranie założycielskie. Zgodnie ze statutem siedzibą władz WFS było miasto Sieradz, a terenem działania województwo sieradzkie. Nadzór nad WFS sprawował wojewoda sieradzki i Główny Komitet Kultury Fizycznej i Sportu (GKKFiS). Członkami WFS w Sieradzu były Okręgowe Związki Sportowe (OZS), jak również kluby sportowe posiadające osobowość prawną. W ramach Federacji na terenie województwa sieradzkiego działało 9 OZS i 2 Komisje. 6 czerwca 1991 r. odbył się Nadzwyczajny Walny Zjazd WFS w Sieradzu. Na Zjeździe podsumowano działalność Federacji w latach 1986–1991, jak również podjęto decyzję o zaprzestaniu działalności statutowej i rozwiązaniu WFS. Po spełnieniu wymogów formalnych wojewoda sieradzki (29 czerwca 1991 r.) skreślił stowarzyszenie WFS w Sieradzu z Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu.

Słowa kluczowe: Wojewódzka Federacja Sportu, Sieradz, Okręgowy Związek Sportowy.

Celem pracy jest przedstawienie uwarunkowań prawnych i organizacyjnych działalności Wojewódzkiej Federacji Sportu (WFS) w Sieradzu. Zakresem chronologicznym pracy będą lata 1976–1991, a terytorialnym – województwo sieradzkie. Artykuł jest również próbą odpowiedzi na pytania badawcze: Czy działalność WFS jako organizacji koordynująco-nadzorującej miała wpływ na rozwój sportu kwalifikowanego w województwie sieradzkim? Jakie były główne kierunki działalności WFS w Sieradzu? W jaki sposób WFS wspierała rozwój klubów i towarzystw sportowych? Do przygotowania pracy zostały wykorzystane źródła archiwalne, drukowane, prasowe oraz literatura przedmiotu.

* Mgr, asystent w Instytucie Kultury Fizycznej i Turystyki Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie.

Biuro Polityczne Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (KC PZPR) na posiedzeniu w styczniu 1973 r. rozpatrywało zagadnienia związane z rozwojem kultury fizycznej i zdrowotnej społeczeństwa. Przedmiotem obrad były też propozycje dotyczące nowego modelu organizacyjnego sportu kwalifikowanego. Realizując wytyczne Biura Politycznego, Rada Ministrów w uchwale nr 85 z dnia 8 kwietnia 1973 r. zobowiązała przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (GKKFiT) do utworzenia odrębnej, centralnej organizacji do spraw sportu kwalifikowanego¹. Wykonując uchwałę Rady Ministrów, Kolegium GKKFiT na posiedzeniu 3 maja 1973 r. postanowiło powołać stowarzyszenie kierujące sportem kwalifikowanym – Polską Federację Sportu (PFS)². Formalnoprawne powstanie PFS nastąpiło 12 czerwca 1973 r. W skład Federacji na szczeblu centralnym weszły Polskie Związki Sportowe (PZS) i Wojewódzkie Federacje Sportu, na szczeblu wojewódzkim kluby sportowe prowadzące działalność w zakresie sportu kwalifikowanego i Okręgowe Związki Sportowe przekształcone w jednostki wewnątrzorganizacyjne WFS. Nowo powstała organizacja miała pełnić funkcje:

- programowania rozwoju sportu kwalifikowanego, a zwłaszcza organizowania centralnego szkolenia i przygotowania reprezentacji narodowej i olimpijskiej;
- finansowania PZS i zadań zleconych WFS;
- zaopatrywania swoich członków w aparaturę i sprzęt medyczny;
- doszkalania kadr dla potrzeb sportu kwalifikowanego;
- wdrażania badań naukowych do praktyki sportowej³.

W dniu 1 czerwca 1975 r. weszła w życie Ustawa Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej o reformie administracyjnej kraju. Wprowadzono nowy dwustopniowy podział Polski. Tworząc 49 nowych województw w miejsce dotychczasowych 17. Jednym z nowo powstałych było województwo sieradzkie. Reforma administracyjna pociągnęła za sobą konieczność dokonania zmian w strukturze organizacyjnej i zasadach działania WFS. Reorganizacja struktur organizacyjnych została rozpoczęta od powołania w nowo utworzonych województwach Delegatur WFS (DWFS). 29 sierpnia 1975 r. WFS w Łodzi na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu powołała taką Delegaturę dla województwa sieradzkiego. Pełnomocnikiem Delegatury został Wiesław Nowak, a trenerem koordynatorem Zygmunt Terka. Zadaniem DWFS dla województwa sieradzkiego było prowadzenie prac przygotowawczych do utworzenia samodzielnej federacji sportowej⁴.

¹ Archiwum Akt Nowych w Warszawie (dalej: AAN), Zespół Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (dalej: ZKC PZPR), Polska Federacja Sportu (dalej: PFS), sygn. 2/17, s. 2, 3.

² Tamże.

³ Tamże.

⁴ Archiwum Państwowe w Łodzi, Oddział w Sieradzu (dalej: APŁOS), Urząd Wojewódzki w Sieradzu z lat 1975–1998 (dalej: UWS), sygn. 1818, s. 17–20; „Głos Robotniczy” 1975, nr 127, s. 2.

Wojewódzka Federacja Sportu w Sieradzu została utworzona 5 czerwca 1976 r. na zebraniu założycielskim odbytym w świetlicy Ośrodka Sportu i Rekreacji (OSiR) w Sieradzu⁵. Zebranie otworzył wicewojewoda sieradzki Józef Kobiela, a przewodnictwo nad nim objął Jerzy Kozłowski, zastępca przewodniczącego Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki (WKKFiT). Członkami – założycielami WFS byli przedstawiciele 15 klubów sportowych z województwa sieradzkiego. Reprezentowali oni: Ludowy Klub Sportowy (LKS) „Piast” Sieradz, Międzyzakładowy Robotniczy Klub Sportowy (MRKS) „Budowlani” Zduńska Wola, Wieluński Klub Sportowy (WKS), Zakładowy Klub Sportowy (ZKS) „Warta” Sieradz, Klub Sportowy (KS) „Żeglina” Sieradz, Spółdzielczy Klub Sportowy (SKS) „Resursa” Zduńska Wola, KS „Budowlani” Łask, KS „Budowlani” Działoszyn, Kolejowy Klub Sportowy (KKS) „Olimpia” Zduńska Wola, LKS „Złoczewia” Złoczew, LKS „Piast” Błaszki, LKS „Burza” Burzenin, LKS „Ner” Poddębice, LKS „Grabia” Łask, Ludowy Klub Sportowy i Turystyczny (LKSiT) „Warta” Osjaków⁶. Podstawą prawną działalności stowarzyszenia był statut uchwalony przez zebranie założycielskie. Zgodnie ze statutem siedzibą władz WFS było miasto Sieradz, a terenem działania województwo sieradzkie. W dniu 15 czerwca 1976 r. nastąpiło wpisanie WFS do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu, dzięki czemu stowarzyszenie mogło rozpocząć oficjalną działalność⁷. Nadzór nad WFS sprawował wojewoda sieradzki i Główny Komitet Kultury Fizycznej i Sportu (GKKFiS). Celem działania stowarzyszenia był rozwój sportu kwalifikowanego na terenie województwa realizowany przez:

- zrzeczanie stowarzyszeń i okręgowych związków sportowych działających w zakresie sportu kwalifikowanego,
- tworzenie warunków do udziału klubów sportowych w państwowym systemie rozgrywek w grach sportowych i mistrzostwach w dyscyplinach indywidualnych,
- organizowanie szkoleń trenerów, instruktorów i zawodników oraz szkolenie i doszkalanie sędziów,
- tworzenie i doskonalenie metod obsługi organizacyjno-finansowej Okręgowych Związków Sportowych i klubów oraz sprawowanie nadzoru nad ich działalnością,
- ustalanie zasad organizacji zawodów poszczególnych klas dla szczebla wojewódzkiego,
- organizowanie i finansowanie przygotowań reprezentacji województwa do udziału w rozgrywkach szczebla centralnego,

⁵ „Głos Robotniczy” 1976, nr 129, s. 2.

⁶ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Deklaracja założycielska, s. 21.

⁷ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Decyzja Wojewody Sieradzkiego nr SW. IV. 6010/5/76 o wpisanie do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu pod. poz. 28 – stowarzyszenia pod nazwą Wojewódzka Federacja Sportu w Sieradzu z dnia 15 czerwca 1976 r., b. pag.

- wykonywanie zadań zleconych przez Polską Federację Sportu,
- czuwanie nad zachowaniem należytego poziomu moralnego zawodników, trenerów, sędziów i działaczy,
- współdziałanie w organizacji imprez sportowych wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych,
- reprezentowanie i obronę interesów swoich członków wobec władz wszystkich stopni⁸.

Działalnością WFS kierował Zarząd wybierany na Walnym Zjeździe Delegatów, na czele którego stał prezes federacji. Kadencja zarządu i władz stowarzyszenia trwała cztery lata. W skład pierwszego tymczasowego zarządu weszło 13 działaczy sportowych z terenu województwa sieradzkiego: Jerzy Majewski (prezes), Maciej Bukowiecki (wiceprez. ds. sportu), Ryszard Rosiński (wiceprez. ds. organizacyjnych), Andrzej Miller, Marian Janiak, Sylwester Orzeszek, Lucjan Dudek, Włodzimierz Sysio, Zygmunt Grobelny, Zdzisław Zajac, Jan Sobczak, Longin Jurkowski i Bogusław Chruścicki⁹. Pierwsze zmiany w zarządzie nastąpiły 30 września 1977 r. – z funkcji wiceprezesa zrezygnował Ryszard Rosiński¹⁰. Na jego miejsce decyzją wojewody z dnia 1 listopada 1977 r. został powołany Jerzy Tarnowski¹¹. W tym samym roku 31 października z funkcji prezesa federacji został odwołany Jerzy Majewski. W jego miejsce wojewoda sieradzki mianował dotychczasowego wiceprezesa Macieja Bukowieckiego¹². Ostatnia zmiana w zarządzie pierwszej kadencji miała miejsce 1 stycznia 1979 r.¹³ Na stanowisko prezesa został powołany Tadeusz Rozwens, dyrektor Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki (WKFiT)¹⁴. Dotychczasowy prezes Maciej Bukowiecki został mianowany wiceprezesem w miejsce Jerzego Tarnowskiego, który odszedł z zarządu¹⁵.

Drugie Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze WFS w Sieradzu odbyło się 30 maja 1981 r.¹⁶ Podczas Zjazdu podsumowano cztery lata działalności federacji. Wręczono odznaczenia resortowe za długoletnią działalność społeczną w kulturze fizycznej. Delegaci biorący udział w zjeździe zgłosili ponadto wnioski: w sprawie powołania wojewódzkiej przychodni sportowo-lekarskiej, utworzenia wojewódzkiego ośrodka metodycznego, wzmożenia współdziałania WFS

⁸ APŁOS, UWS, Statut Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu zatwierdzony na spotkaniu założycielskim odbytym 5 czerwca 1976 roku, Statut Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu wraz ze zmianami zatwierdzony przez Walny Zjazd Delegatów odbyty w dniu 30 maja 1981 roku.

⁹ „Głos Robotniczy” 1976, nr 129, s. 2.

¹⁰ APŁOS, UWS, sygn. 1818, s. 16.

¹¹ Tamże.

¹² APŁOS, UWS, sygn. 1818, s. 16.

¹³ Kadencja zarządu zgodnie ze statutem WFS w Sieradzu trwała cztery lata od 1976 r. do 1981 r.

¹⁴ „Głos Robotniczy” 1979, nr 25, s. 2.

¹⁵ APŁOS, UWS, sygn. 1818, s. 16.

¹⁶ „Nad Wartą” 1981, nr 22, s. 12.

ze Szkolnym Związkiem Sportowym (SZS), jak również zobowiązania klubów do przejścia patronatów nad klasami o rozszerzonym programie wychowania fizycznego (wf)¹⁷. Na Zjeździe został wybrany nowy Zarząd, w skład którego weszli: Maciej Bukowiecki (prezes), Tadeusz Lewicki (wiceprezes ds. sportu), Bronisław Jackowski (wiceprezes ds. wychowawczych), Irena Wolniak (sekretarz), Kazimierz Spychała (skarbnik), Stanisław Chrzan, Zdzisław Zając, Henryk Frątczak, Wojciech Kikowski, Henryk Kubiak, Wojciech Kabza, Mirosław Andrychowicz, Jerzy Majewski, Andrzej Michalski, Antoni Dudziński, Jan Pychyński, Jan Sobczak, Sławomir Tralewski i Paweł Świątkowski¹⁸. Zmiany w Zarządzie Federacji nastąpiły w grudniu 1984 r. na Zjeździe Sprawozdawczym. W miejsce Wojciecha Kabzy, Antoniego Dudzińskiego, Jana Sobczaka, na członków Zarządu wybrano Jana Lemanika, Tadeusza Kędziego i Stanisława Karaczewskiego¹⁹.

Trzeci Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu odbył się 14 grudnia 1985 r.²⁰ W obradach udział wzięło 90 delegatów oraz zaproszeni goście: Klemens Józefowicz (sekretarz KW PZPR), Jan Przybylski (wicewojewoda) i Sławomir Tralewski (dyrektor WKFSiT UW). Podczas dyskusji podsumowano działalność WFS za ostatnie lata, jak również ustalono priorytety działania na najbliższą kadencję. Dużo uwagi poświęcono planom rozwoju sportu młodzieżowego i rozbudowie zaniedbanej infrastruktury sportowej. Delegaci poruszyli również problem braku odpowiedniego sprzętu sportowego, opieki lekarskiej i gabinetów odnowy biologicznej²¹. Z tymi problemami miał się zmierzyć nowo wybrany Zarząd WFS, w skład którego weszli: Maciej Bukowiecki (prezes), Bronisław Jackowski (wiceprezes ds. sportowo-szkoleniowych), Wiesław Fidrych (wiceprezes ds. społeczno-wychowawczych), Ryszard Rosiński (sekretarz), Zbigniew Sadowski (skarbnik), Wojciech Kikowski, Mirosław Andrychowicz, Wiesław Sobociński, Stanisław Chrzan, Mieczysław Nowak, Tadeusz Krawczyński, Edward Przybylski, Roman Kamiński, Ryszard Michalski, Kazimierz Zieliński, Henryk Skowroński, Kazimierz Spychała, Marek Skrzypiński, Henryk Kubiak, Jan Pychyński, Zygmunt Terka²². Podczas trwania kadencji zmarło trzech zasłużonych działaczy sportowych i zarazem członków Zarządu WFS: Stanisław Chrzan, Kazimierz Zieliński, Henryk Kubiak²³.

¹⁷ „Nad Wartą” 1981, nr 23, s. 12.

¹⁸ Tamże, APŁOS, UWS, sygn. 1818, Protokół z Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu odbytego w dniu 30 maja 1981 r., s. 105–107.

¹⁹ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały na III Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu, b. pag.

²⁰ „Nad Wartą” 1985, nr 50, s. 12.

²¹ „Nad Wartą” 1986, nr 1, s. 12.

²² APŁOS, UWS, sygn. 1818, Skład Zarządu Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu wybrany podczas III Walnego Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego w dniu 14 grudnia 1985 r., b. pag.

²³ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały informacyjne na Nadzwyczajny Walny Zjazd WFS w Sieradzu odbyty w dniu 6 czerwca 1991 r., b. pag.

Dnia 6 czerwca 1991 r. odbył się Nadzwyczajny Walny Zjazd WFS w Sieradzu. Na Zjeździe podsumowano działalność Federacji za lata 1986–1991, jak również podjęto decyzję o zaprzestaniu działalności statutowej i rozwiązaniu WFS. Likwidatorami stowarzyszenia zostali wyznaczeni członkowie Zarządu: Maciej Bukowiecki i Bronisław Jackowski²⁴. Po spełnieniu wymogów formalnych wojewoda sieradzki w dniu 29 czerwca 1991 r. skreślił stowarzyszenie WFS w Sieradzu z Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu. Po 15 latach działalności Federacja zakończyła swoje istnienie²⁵.

Członkami WFS w Sieradzu były Okręgowe Związki Sportowe (OZS), jak również kluby sportowe posiadające osobowość prawną. W ramach Federacji na terenie województwa sieradzkiego działało 9 OZS i 2 Komisje. Były to: Okręgowy Związek Piłki Nożnej (OZPN)²⁶, Okręgowy Związek Lekkiej Atletyki (OZLA)²⁷, Okręgowy Związek Piłki Siatkowej (OZPS)²⁸, Okręgowy Związek Kolarski (OZKol.)²⁹, Okręgowy Związek Zapaśniczy (OZZ)³⁰, Okręgowy Związek Podnoszenia Ciężarów (OZPC)³¹, Okręgowy Związek Tenisa Stołowego (OZTS)³², Okręgowy Związek Kajakowy (OZKaj.)³³, Okręgowy Związek Szachowy (OZSzach.)³⁴, Komisja Boks³⁵ i Komisja Tenisa Ziemnego³⁶. Przyjęcie

²⁴ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Uchwała Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu WFS w Sieradzu z dnia 6 czerwca 1991 r., s. 159.

²⁵ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Decyzja Wojewody Sieradzkiego o wykreśleniu z Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – stowarzyszenia pod nazwą Wojewódzka Federacja Sportu w Sieradzu z dnia 29 czerwca 1991 r., s. 167, 168.

²⁶ Okręgowy Związek Piłki Nożnej w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Założycielami związku było 15 klubów z województwa sieradzkiego. Pierwszym prezesem został wybrany Andrzej Duda. „Głos Robotniczy” 1976, nr 212, s. 2.

²⁷ Okręgowy Związek Lekkiej Atletyki w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Pierwszym prezesem został wybrany Jerzy Kozłowski. „Głos Robotniczy” 1976, nr 264, s. 2.

²⁸ Okręgowy Związek Piłki Siatkowej w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Pierwszym prezesem został wybrany Włodzimierz Sysio. „Głos Robotniczy” 1976, nr 247, s. 2.

²⁹ Okręgowy Związek Kolarski w Sieradzu został utworzony w 1976 r.; pierwszym prezesem został wybrany Bronisław Włodarczyk.

³⁰ Okręgowy Związek Zapaśniczy w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Pierwszym prezesem został wybrany Maciej Szałowski.

³¹ Okręgowy Związek Podnoszenia Ciężarów w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Pierwszym prezesem został wybrany Kazimierz Spychała. „Głos Robotniczy” 1976, nr 273, s. 2.

³² Okręgowy Związek Tenisa Stołowego w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Pierwszym przewodniczącym został wybrany Andrzej Miller. „Głos Robotniczy” 1980, nr 131, s. 2.

³³ Okręgowy Związek Kajakowy w Sieradzu został utworzony w 1976 r. Zasięg działania związku obejmował dwa województwa: sieradzkie i kaliskie. Pierwszym przewodniczącym został wybrany Zygmunt Różniata. „Głos Robotniczy” 1976, nr 152, s. 2.

³⁴ Okręgowy Związek Szachowy w Sieradzu został utworzony w 1981 r. Pierwszym przewodniczącym został wybrany Wojciech Świątek.

³⁵ Wojewódzka Komisja Boks w Sieradzu została utworzona w 1976 r. Pierwszym przewodniczącym został wybrany Henryk Wojtanka. „Głos Robotniczy” 1976, nr 296, s. 2.

³⁶ Wojewódzka Komisja Tenisa Ziemnego w Sieradzu została powołana 1983 r. Pierwszym przewodniczącym został wybrany Kordian Kułak.

klubu sportowego na członka następowało na podstawie pisemnego zgłoszenia wnioskodawcy i pozytywnej uchwały Zarządu Federacji. W roku 1976 WFS zrzeszała 16 klubów sportowych. Liczba ta co roku wzrastała: 1977 r. – 20, 1978 r. – 21, 1979 r. – 22, osiągając w 1980 r. – 23 kluby³⁷. W roku 1987 po rozwiązaniu Wojewódzkiego Klubu Karate liczba członków WFS zmniejszyła się do 22 zrzeszonych klubów³⁸. Stan ten utrzymał się do końca działalności Federacji w 1991 r.

Tabela 1. Kluby sportowe zrzeszone w WFS (1991 r.)

Klub	Seksje												
	a) piłka nożna	b) piłka siatkowa	c) lekka atletyka	d) kolarstwo	e) zapasy	f) tenis stołowy	g) kajaki	h) szachy	i) pod. ciężarów	j) piłka ręczna	k) boks	l) pływanie	l) razem
„Bizon” Sędziejowice		x	x						x				3
„Budowlani” Wieluń				x		x						x	3
„Burza” Burzenin	x	x											2
„Jutrzenka” Warta	x												1
„Korab” Łask*	x			x		x		x	x				5
LKS Dobroń	x	x											2
LKS Konopnica	x					x							2
LKS Osjaków	x												1
LKS Widawa	x												1
LKS Wojślawice			x		x				x				3
„Ner” Poddębice	x	x		x									3
„Olimpia” Kraszewice	x		x					x			x		4
„Piast” Błaszki	x												1
„Piast” Sieradz					x			x					2
„Pogoń” Zduńska Wola	x		x	x									3
„Resursa” Zduńska Wola						x				x			2
„Sokół” Lutomiersk	x												1
„Warta” Działoszyn	x					x							2
„Warta” Sieradz	x												1

³⁷ „Nad Wartą” 1980, nr 21, s. 12; APŁOS, UWS, sygn. 1818, Protokół z kontroli przeprowadzonej w WFS w Sieradzu w dniach 27, 28 i 29 grudnia 1979 r., s. 13–18.

³⁸ APŁOS, UWS, sygn. 1816, Protokół z Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Wojewódzkiego Klubu Karate w Sieradzu odbytego w dniu 27 czerwca 1987 r., s. 53, 54.

Tabela 1. Kluby sportowe zrzeszone w WFS... (cd.)

Klub	Sekcje													
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)	j)	k)	l)	l)	
„Wiktoria” Szadek	x													1
WKS Wieluń	x	x	x											3
„Żeglina” Sieradz		x	x				x							3
Razem	16	6	6	4	2	5	1	3	3	1	1	1	1	49

* Miejski – Ludowy Klub Sportowy (MLKS) „Korab” Łask, klub sportowy utworzony w 1990 r. w wyniku połączenia dwóch łaskich klubów MZKS „Budowlani” i LKS „Grabia”. Pierwszym prezesem został Józef Ejsmont. „Głos Poranny” 1990, nr 205, s. 12.

Źródło: APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały na III Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu.

Majątek WFS w Sieradzu stanowiły nieruchomości, ruchomości i fundusze. Zgodnie ze statutem fundusze na działalność Federacji pochodziły z: dotacji przekazanych przez wojewodę (Wojewódzki Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej), dochodów ze składek członkowskich, darowizn, jak również wpływów za tzw. wpisowe, startowe i uprawnienia zawodników³⁹. W pierwszych latach działalności (1976–1980) coroczny budżet WFS oscylował w granicach od 3,5 do 7 mln złotych⁴⁰. W kolejnych latach budżet wzrastał corocznie, osiągając w 1984 r. kwotę 32 939 000 zł⁴¹. W ostatnim roku budżetowym swojej działalności, tj. 1990, Federacja dysponowała środkami finansowymi w kwocie 1 136 047 000 zł⁴². Posiadane fundusze WFS w każdym roku budżetowym przeznaczała na funkcjonowanie biura WFS i OZS⁴³. Zatrudniała szkoleniowców oddelegowywanych

³⁹ APŁOS, UWS, sygn. 1816, Statut Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu zatwierdzony na spotkaniu założycielskim odbytym 5 czerwca 1976 roku; Statut Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu wraz ze zmianami zatwierdzony przez Walny Zjazd Delegatów odbyty w dniu 30 maja 1981 roku.

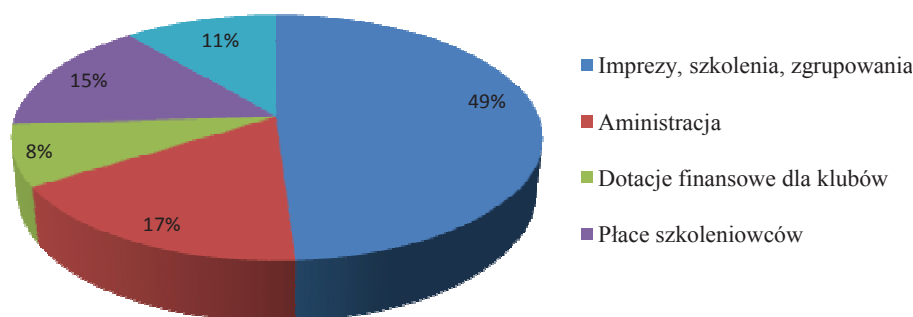
⁴⁰ W roku 1976 budżet WFS w Sieradzu wynosił 3 500 000 zł, składały się na niego: dotacja z funduszu rozwoju kultury fizycznej (3 476 000 zł), dochody z imprez sportowych (20 000 zł), wpisowe i składki członkowskie osób fizycznych i prawnych (4 000 zł).

⁴¹ W roku 1984 budżet WFS w Sieradzu wynosił 32 939 000 zł, składały się na niego: dotacja z funduszu rozwoju kultury fizycznej (21 554 000 zł), dotacje celowe (10 962 000 zł), dochody własne (423 000 zł).

⁴² W roku 1990 budżet WFS w Sieradzu wynosił 1 136 047 000 zł, składały się na niego: dotacja z funduszu rozwoju kultury fizycznej (1 044 884 000 zł), dotacje z Polskiego Związku Piłki Nożnej (PZPN) (5 500 000 zł), dotacje z Makroregionu Centralnego w Łodzi – kajaki (26 000 000), dotacje z Makroregionu Centralnego w Łodzi – kolarstwo (2 245 000), dochody własne (26 645 000 zł), fundusz obrotowy z zeszłego roku (30 773 000).

⁴³ Biuro WFS w Sieradzu było aparatem wykonawczym uchwał podejmowanych na Walnych Zebraniach i Zebraniach Zarządu. W biurze było zatrudnionych 13 osób na pełnych etatach (prezes WFS, kierownik szkolenia, 5 sekretarzy OZS, rewident, 2 pracowników księgowości,

do pracy w klubach na terenie województwa⁴⁴. Finansowała organizację obozów i imprez sportowych. Dotowała udział młodzieży w strefach i finałach Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży (OSM). WFS finansowała zakup sprzętu sportowego, który był nieodpłatnie przekazywany klubom i organizacjom sportowym⁴⁵. Przekazywała dotację dla klubów na realizację dodatkowych zadań w zakresie rozwoju sportu, jak również finansowała szkolenia i kursy dla sędziów i trenerów. Natomiast majątek, w skład którego wchodziły środki trwałe i środki obrotowe zlikwidowanej w 1991 r. WFS w Sieradzu, został przekazany Szkolnemu Związkowi Sportowemu (SZS) w Sieradzu⁴⁶.

Ryc. 1. Graficzny rozkład uśrednionego procentowego podziału środków budżetowych WFS w latach 1985–1990

Źródło: APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały informacyjne na Nadzwyczajny Walny Zjazd WFS w Sieradzu odbyty w dniu 6 czerwca 1991 r., b. pag.; „Nad Wartą” 1989, nr 4, s. 12.

Zarząd WFS w Sieradzu od początku swojego istnienia dużo uwagi poświęcał rozwojowi kadry trenersko-instruktorskiej. W roku 1976 na terenie woje-

2 pracowników organizacyjno-administracyjnych, trener koordynator). W roku 1990 koszt utrzymania administracji wynosił 114 644 000 zł.

⁴⁴ W roku 1990 WFS zatrudniała 5 szkoleniowców. Byli oni oddelegowani do pracy w klubach: „Żeglina” Sieradz, „Pogoń” Zduńska Wola, „Budowlani” Wieluń, „Piast” Sieradz i „Grabia” Łask. Płace szkoleniowców wynosiły 141 408 000 zł.

⁴⁵ W roku 1990 WFS przekazała sprzęt sportowy 34 klubom i organizacjom sportowym z województwa sieradzkiego, przychodni sportowo-lekarskiej, jak również 2 klubom spoza województwa: MOS w Tomaszowie Mazowiecki i Kaliskiemu Towarzystwu Wioślarskiemu. Łączna wartość przekazanego sprzętu wynosiła 94 497 000 zł.

⁴⁶ Szkolny Związek Sportowy w Sieradzu w wyniku likwidacji WFS otrzymał: 1. środki trwałe (samochód osobowy marki Fiat 125, garaż blaszany, elektrokardiograf) o wartości 31 500 000 zł; 2. środki pieniężne w kwocie 26 249 755 zł; 3. przedmioty nietrwałe w użytkowaniu (meble i wyposażenie biurowe) o wartości 1 501 000 zł; 4. środki z działalności finansowej wyodrębnionej (zakładowy fundusz mieszkaniowy) w kwocie 1 847 908 zł; APŁOS, UWS, sygn. 1816, Sprawozdanie likwidatora stowarzyszenia WFS w Sieradzu z dnia 30 czerwca 1991 r., s. 165, 166.

wództwa było zatrudnionych tylko 5 trenerów i 78 instruktorów⁴⁷, co plasowało województwo sieradzkie na jednym z ostatnich miejsc w kraju⁴⁸. W celu rozwoju kadr WFS zorganizowała w miesiącach luty – kwiecień 1976 r. kurs instruktorski (część ogólną), który ukończyło 56 osób. Część specjalistyczna została zorganizowana tylko z piłki siatkowej. Ukończyło ją 12 osób, z czego 6 podjęło pracę na terenie województwa sieradzkiego⁴⁹. Część specjalistyczna dla pozostałych dyscyplin nie była organizowana z uwagi na małą ilość kandydatów. Z początkiem 1977 r. WFS nawiązała współpracę z federacjami z innych województw, które organizowały kursy specjalistyczne. W ten sposób osoby, które ukończyły część ogólną kursu instruktorów, mogły kontynuować szkolenie. Z tej możliwości skorzystało pięciu instruktorów (3 osoby – zapasy, 2 – podnoszenie ciężarów)⁵⁰. Kolejnym etapem rozwoju kadr i podnoszenia poziomu szkolenia była Uchwała Zarządu WFS o zatrudnianiu trenerów i instruktorów na etatach w Federacji i oddelegowywania ich do pracy w klubach⁵¹. Z początkiem 1980 r. zatrudnionych w WFS było 72 trenerów i instruktorów (w tym 13 na pełnych etatach, a 59 na tzw. półówkach)⁵². Udział w organizowaniu szkoleń i kursów instruktorskich miały też OZS, niejednokrotnie tworząc w swoich strukturach osobne wydziały ds. szkolenia. W celu skoordynowania działań na rzecz rozwoju kadry szkoleniowej WFS powołała Wojewódzki Zespół Szkoleniowy (WZS), do zadań którego należało: weryfikacja kadry instruktorskiej, organizacja kursów instruktorskich, ocena pracy trenerów i instruktorów, gromadzenie materiałów szkoleniowych dla potrzeb kadry trenersko-instruktorskiej, analiza działalności szkoleniowej oraz systemu kontroli⁵³. WZS ściśle współpracował z PZS i OZS, przeprowadzając kursy instruktorskie (podnoszenie ciężarów, lekka atletyka, kajakarstwo, zapasy, piłka siatkowa, piłka nożna) oraz sędziowskie (zapasy, podnoszenie ciężarów, kajakarstwo, piłka siatkowa, piłka nożna, tenis stołowy)⁵⁴. Nawiązał również współpracę z Akademiami Wychowania Fizycznego (AWF) we Wrocławiu i Warszawie, czego efektem były cykliczne konferencje naukowo-szkoleniowe. Staraniem WZS została też utworzona biblioteka wyposażona w zestawy filmów szkoleniowych⁵⁵. Wszystkie te działania pozwalały na

⁴⁷ AAN, ZKC PZPR, PFS, sygn. 2/17, s. 29.

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ APŁOS, UWS, sygn. 1816, Protokół z kontroli problemowej Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu przeprowadzonej w okresie od 26.09.1977 r. do 22.10.1977 r. przez st. rewidenta Wojewódzkiej Federacji Sportu w Kielcach mgr Zbigniewa Zalewskiego, b. pag.

⁵⁰ Tamże.

⁵¹ „Głos Robotniczy” 1980, nr 10, s. 7.

⁵² Tamże.

⁵³ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały na III Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu, b. pag.

⁵⁴ „Nad Wartą” 1980, nr 15, s. 12; 1981, nr 10, s. 12; 1981, nr 24, s. 12;

⁵⁵ APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały na III Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu, b. pag.

stały rozwój kadr trenersko-instruktorskich, efektem czego w roku 1985 na terenie województwa sieradzkiego szkolenia prowadziło 32 trenerów (w tym 4 – I klasy) i 89 instruktorów (w tym 5 – I klasy)⁵⁶.

Tabela 2. Liczba trenerów i instruktorów prowadzących szkolenie w województwie sieradzkim w 1985 r. z podziałem na dyscypliny sportowe

Dyscyplina	Trener I kl.	Trener II kl.	Instruktor I kl.	Instruktor	Razem
Boks	—	1	—	1	2
Kajakarstwo	—	1	—	1	2
Kolarstwo	—	1	—	5	6
Lekkoatletyka	2	8	3	11	24
Łucznictwo	—	—	—	1	1
Piłka nożna	1	5	1	32	38
Piłka ręczna	—	3	—	—	3
Piłka siatkowa	1	5	1	19	26
Pod. ciężarów	—	1	—	5	6
Szachy	—	—	—	1	1
Tenis stołowy	—	—	—	6	6
Zapasy	—	3	—	2	5
Razem	4	28	5	84	121

Źródło: APŁOS, UWS, sygn. 1818, Materiały na III Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu.

WFS podczas swojej 15-letniej działalności pełniła rolę koordynująco-nadzorującą nad sportem kwalifikowanym w województwie sieradzkim. W swoich strukturach skupiała kluby sportowe zarówno z największych, jak i z najmniejszych miejscowości województwa. Odpowiadając na pytania badawcze, należy stwierdzić, iż WFS największy nacisk kładła na rozwój kadry trenersko-instruktorskiej. W tym celu powołała Wojewódzki Zespół Szkoleniowy, organizowała kursy instruktorskie, trenerskie oraz sędziowskie, jak również wraz z akademiami wychowania fizycznego organizowała cykliczne konferencje naukowo-szkoleniowe (Warszawa, Wrocław). Mimo skromnych środków finansowych wspierała kluby, przekazując im sprzęt sportowy i dotacje finansowe, jak również zatrudniała trenerów i oddelegowywała ich do pracy w klubach. Utworzyła Wojewódzką Poradnię Sportowo-Lekarską, jak również bibliotekę z filmami szkoleniowymi. Federacja koordynowała współpracę pomiędzy OZS i dotowała ich działalność, zatrudniając w swoich strukturach sekretarzy Związków. WFS prowadziła też stały nadzór nad działalnością finansową, szkoleniową i sportową klubów, co umożliwiała eliminowanie błędów i uchybień już w początkowej fa-

⁵⁶ Tamże.

zie ich powstawania. Wszystkie te działania pozwalają stwierdzić, iż WFS w Sieradzu miała istotny wpływ na rozwój sportu kwalifikowanego w województwie sieradzkim.

Bibliografia

A. Źródła

I. Źródła archiwalne

Archiwum Akt Nowych w Warszawie

— Zespół Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Archiwum Państwowe w Łodzi – Oddział w Sieradzu

— Urząd Wojewódzki w Sieradzu z lat 1975–1998.

II. Źródła drukowane

Decyzja Wojewody Sieradzkiego o wykreśleniu z Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu – stowarzyszenia pod nazwą Wojewódzka Federacja Sportu w Sieradzu z dnia 29 czerwca 1991 r.

Decyzja Wojewody Sieradzkiego nr SW. IV. 6010/5/76 o wpisanie do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu pod. poz. 28 – stowarzyszenia pod nazwą Wojewódzka Federacja Sportu w Sieradzu z dnia 15 czerwca 1976 r.

Deklaracja założycielska z dnia 5 czerwca 1976 r.

Materiały informacyjne na III Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy WFS w Sieradzu. Sieradz 1985.

Materiały informacyjne na Nadzwyczajny Walny Zjazd WFS. Sieradz 1991.

Protokół z kontroli problemowej Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu przeprowadzonej w okresie od 26.09.1977 r. do 22.10.1977 r. przez st. rewidenta Wojewódzkiej Federacji Sportu w Kielcach mgr. Zbigniewa Zalewskiego.

Protokół z kontroli przeprowadzonej w WFS w Sieradzu w dniach 27, 28 i 29 grudnia 1979 r.

Protokół z Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Wojewódzkiego Klubu Karate w Sieradzu odbytego w dniu 27 czerwca 1987.

Protokół z Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu odbytego w dniu 30 maja 1981.

Skład Zarządu Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu wybrany podczas III Walnego Zjazdu Sprawozdawczo-Wyborczego. Sieradz 1985.

Statut Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu. Sieradz 1976.

Statut Wojewódzkiej Federacji Sportu w Sieradzu. Sieradz 1981.

Uchwała Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu WFS w Sieradzu z dnia 6 czerwca 1991 r.

III. Prasa

- „Głos Poranny”, Łódź 1990.
„Głos Robotniczy”, Łódź 1976–1990.
„Nad Wartą”, Sieradz 1980–1991.

B. Literatura

- Baranowski B., *Województwo sieradzkie*, Łódź – Sieradz 1980.
Gaj J., Hądzelek K., *Dzieje kultury fizycznej w Polsce*, Poznań 1997.
Gaj J., Pieczyński P., Urban R., *Sport w Polsce w okresie transformacji ustrojowej*, [w:] Gaj J., Woltmann B. (red.), *Zarys historii sportu w Polsce 1867–1997*, Gorzów Wlkp. 1999.
Gaj J., Woltmann B. (red.), *Zarys historii sportu w Polsce (1867–1997)*, Gorzów Wlkp. 1999.
Goss M., Szmell G., *Łódzki OZPN – 80 lat: 1920–2000: ludzie, fakty, kluby*, Katowice 2000.
Olejnik S., *Leksykon miasta Sieradza*, Sieradz 2006.
Olejnik T., *Leksykon miasta Wielunia*, Wieluń 1998.
Ordyłowski M., *Parlament III RP wobec kultury fizycznej w latach 1989–2005*, Wrocław 2012.
Poradowski R., *Łask i okolice*, Łask 1988.
Poradowski R., *Zduńska Wola i okolice*, Zduńska Wola 1984.
Rodziewicz-Gruhn J., Małolepszy E. (red.), „Kultura Fizyczna”, z. 1–10, Częstochowa 1997–2011.
Szymański L., *Kultura fizyczna i turystyka w polityce Polski Ludowej 1944–1989*, Wrocław 2004.
Woltmann B. (red.), *Przeobrażenia w systemie kultury fizycznej w Polsce i w Niemczech po 1989 roku*, Gorzów Wlkp. 2002.

Abstract

The Activity of Regional Federation of Sport in Sieradz in Years 1976–1991

Regional Federation of Sport in Sieradz (RFS) was created on 5th June 1976. The members and the founders of RFS were representatives of 15 sport clubs from the Sieradz voivodeship. The legal basis of association's activity was the statute accepted by the founding meeting. According to this statute Sieradz city was the seat of RFS and the Sieradz voivodeship was the area of activity. WFS was supervised by the local governor and Central Committee for Physical Culture and Sport (CCPCS).

The members of RFS in Sieradz were Regional Sports Associations (RSA) as well as sport clubs which had the legal entities. In Sieradz voivodeship there were 9 RSA and 2 commissions. On 6th June 1991 in Sieradz there was held an Extraordinary General Assembly of RFS on which the Federation summarized its activity between 1986 and 1991 and decided on cessation and dissolving RFS. When all legal requirements were met, on 29th June 1991 the local governor removed the RFS Sieradz from the Register of Associations and Trade Regional Office.

Key words: Regional Federation of Sport, Sieradz, Regional Sports Associations.